

era més de Jud que de Grieria), i tindrem una definició dels fets que tots haurem de subscriure.

Per acabar, recordem que en publicar-se a l'Argentina la «Miscel·lània Fabra», va posar en joc tota la influència de l'Institut de Filologia per facilitar a Buenos Aires aquesta publicació en català. Quan li vaig demanar l'article per a la Miscel·lània va declarar-se molt content, com ell escriu en l'article, de «honrar con un tomo de estudios filológicos al venerable maestro don Pompeu Fabra»; així, en català, va escriure-ho espontàniament en el seu original, com sempre tenia punt a pronunciar catalanament els cognoms argentins d'ascendència catalana. A aquestes minúcies de respecte extern, puc testificar que corresponia tota la seva actitud envers les coses catalanes, en els aspectes més fonamentals.

Molt haurem d'enyorar aquest gran científic i pensador i aquest gran cor d'home.

JOAN COROMINES

JESÚS M. BELLIDO I GOLFERICHS

* 1880 - † 1952

El doctor Jesús M. Bellido i Golferichs morí el 19 de juliol de 1952 a la ciutat de Tolosa de Llenguadoc, on vivia des de l'any 1939. Havia nascut a Barcelona el 22 de novembre de 1880. Era fill de família benestant de la qual havien sortit metges il·lustres. Fou quintaessenciadament barceloní: una intensa inquietud espiritual l'impel·lí a col·laborar a totes les manifestacions de la vida intel·lectual de la Barcelona del seu temps (fundació de l'Associació Wagneriana, Congressos Universitaris Catalans, Congressos de Metges de Llengua Catalana, etc.).

No exercí la Medicina clínicament, però fou un gran treballador del camp de les recerques biològiques i un universitari, en el sentit més complet d'aquest mot. Les adversitats es rabejaren damunt el seu obstinat entusiasme i, així, per a arribar a tenir en propietat una càtedra a la Facultat de Medicina de Barcelona — somni de tota la seva vida — li calgué fer oposicions tres vegades, i sempre victoriosament: el 1914 (Càtedra de Fisiologia de Saragossa), el 1920 (Càtedra de Fisiologia de Granada) i el 1930 (Càtedra de Farmacologia de Barcelona). Fou un dels conferenciants que contribuí a donar relleu a l'Exposició del Llibre Català, organitzada a Madrid pels intel·lectuals castellans el 1930.

Contribuí a la creació de l'Institut Tècnic Eulàlia, dirigí un temps l'Escola de Sords-muts de Vila Joana, i aportà un entusiasta esforç a l'organització de la Universitat Autònoma de Barcelona, des del secretariat de la Facultat de Medicina.

Havia participat activíssimament a les tasques dels Congressos Internacionals de Fisiologia (Viena 1910, Groningen 1918, París 1920, Edimburg 1928, Estocolm 1926, Boston 1929, Roma 1938, Zuric 1938 i Oxford 1947). Fou col·laborador constant d'August Pi i Sunyer, al qual l'uní una franca compenetració espiritual des dels anys escolars fins a la direcció i subdirecció de l'Institut de Fisiologia de Barcelona. Ha deixat treballs de gran importància sobre fisiologia cardíaca, urinària i respiratòria i, sobretot, sabé despettar l'interès

J. M. Miller

per a la recerca fisiològica i farmacològica en gran nombre de joves que avui són gent madura i motiu d'orgull per a la terra que els ha vist néixer. Són particularment notables les recerques de Bellido, amb August Pi i Sunyer (1911), sobre l'activitat de determinades substàncies anabòliques i catabòliques damunt el sistema de conducció de l'excitació cardíaca, en els quals treballs foren emprats per primera vegada entre nosaltres els mètodes electrocardiogràfics a base del galvanòmetre de corda d'Ader. Aquestes investigacions de l'escola fisiològica barcelonina, iniciades per Bellido i Pi i Sunyer, vistes avui, a més de quaranta anys de distància, tenen un relleu molt notable car les veiem constituir una de les bases experimentals d'aquesta complexa i transcendental especialitat mèdica que és l'electrocardiologia. Teófilo Hernando i Gregorio Marañón recolliren (1916) aquests treballs en forma monogràfica, en el capítol de llur *Manual de Medicina Interna*, dedicat a l'exploració de les afeccions cardíagues.

Deixeble fervent de Ramon Turró, molts dels treballs de Bellido foren emesos amb el propòsit de contribuir a l'aportació d'un substratum experimental a la doctrina dels reflexos tròfics, formulada per l'autor dels *Orígens del Coneixement*. Dintre aquest ordre de coses cal que posem en primer pla les investigacions de Bellido sobre la sensibilitat de l'aparell respiratori a les variacions de la composició química de l'aire respirat, i que subratllem la sagacitat d'observació de l'il·lustre traspasat en l'estudi de les modificacions que el psiquisme pot determinar, en forma d'excitació o d'inhibició, damunt el fisiologisme de l'organisme humà.

Són particularment notables els treballs de Bellido sobre la inervació renal, en els quals, ultra demostrar que la deneivació total del ronyó impossibilita la concentració de l'orina, descobreix l'existència d'un reflex vésico-renal i marca les vies seguides per aquest reflex que té per centre el gangli mesentèric inferior (1915-1921).

En els darrers anys de la seva actuació d'investigador, ja convertit en realitat esponsorosa aquell Institut de Fisiologia que tant havien desitjat Pi i Sunyer i ell mateix, Bellido féu notables aportacions a l'estudi del metabolisme intermediari dels glúcids i a la farmacodinàmia de substàncies diverses i, sobretot, a la de la insulina.

Vivament interessat per les modalitats de l'hormonologia, en plena estructuració, Bellido s'endinsà en l'estudi dels factors hipofisari, tiroïdal i gonadal i seguí, amb indeclinable assiduitat, els alts i baixos de la bibliografia consagrada a aquests temes. Exemples fefaents d'aquest interès són la seva magnífica tesi d'entrada a l'Acadèmia de Medicina de Barcelona (1925) i la cordial resposta que féu a la meua (1933), com a padrí del meu ingrés a la mateixa entitat.

Esperit sempre jove, Bellido, en aquesta darrera efemèride, exaltà la força de l'abrandament de les generacions noves, però aconsellà, de passada, la pertinència d'agermanar, a benefici de la Ciència, el sentit iconoclasta i la ponderació acadèmica: «En el combat constant per a la salut del poble cal que lluitem individualment, però convé no negligir la conveniència de fer-ho, també, com a membres dels organismes als quals els nostres mèrits i serveis anteriors ens portin», digué amb enèrgica convicció.

Traductor de moltes obres bàsiques de Medicina, ha demostrat en totes elles, i, sobretot, en el *Tractament de la Diabetis Sacarina* de Joslin (en col·laboració amb Carrasco i Formiguera) i en la famosa *Fisiologia Humana* de Gley, que la tasca de traduir no és funció purament mecànica, sinó que pot constituir un treball de valorització i de difusió d'idees personals i alienes, si hom aprofita la fama de l'autor traduït, per a fer passar *addendes* o *peus de plana* escaients.

Pobre Bellido! Com el famós personatge voltairià, ha mort víctima de la sarcàstica adversitat que tota la vida es complagué a dur la contrària al seu optimisme. Idolatrant la seva Barcelona, ha hagut de morir en terra estrangera. Pairalista en grau superlatiu, ha vist desfer-se-li la família lluny de la llar. Religios practicant, sabé donar proves de la seva capacitat de sacrifici a benefici dels seus sentiments ortodoxos. Diverses vegades havia pensat l'INSTITUT d'incorporar-lo al cenacle dels seus membres numeraris, però el mal fat tampoc no es dignà voler-ho.

LEANDRE CERVERA

LUDWIG KLAIBER

* 1896 - † 1952

L'atenció als temes d'estudi catalans és esdevinguda de temps tradicional a la Universitat de Friburg de Brisgòvia. La llavor que hi anà sembrant el gran historiador Heinrich Finke, professor durant llargs anys de la seva Facultat de Filosofia i membre corresponent del nostre INSTITUT, llevà una doble collita: d'una banda, les seves obres, entre les quals cal només recordar els *Acta aragonesia*; de l'altra, els seus deixebles, amb alguns noms també aureolats, avui, com el del mestre, de prestigi. Johannes Vincke, Carl A. Willemsen, Ludwig Klüpfel, Karl Schwafz, Hans E. Rohde, etc., traspassats ja alguns d'ells. I, a llur costat, el de Ludwig Klaiber, el darrer director de la Biblioteca Universitària friburguesa.

Klaiber havia nascut a Hechingen (Hohenzollern), el 17 de gener de 1896. Després dels cursos de batxillerat a la seva ciutat natal i a Friburg, d'alguns anys d'apfenentatge de libretre a la casa Herder i del parèntesi del servei militar (1915-17) durant la primera guerra mundial, estudià Història i Llengües modernes a la Universitat de Friburg, on es doctorà el 1922 amb una tesi *Zur Wirtschaftspolitik oberschwäbischer Reichsstädte im ausgehenden Mittelalter*, redactada sota el guiatge del professor Georg von Below i publicada després com a annex del «Vierteljahrsschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte», de Stuttgart.

Tot i no abandonar mai els estudis d'història germànica, com ho certifiquen la seva contribució a la miscel·lània en memòria del seu mestre von Below — *Neues zum «Königslager»*, «Aus Politik und Geschichte: Gedächtnisschrift für Georg von Below» (Berlín 1928) — i el seu darrer treball publicat — *Zur Baugeschichte der Zollerburg: Die Beschreibung Gottschalks aus dem Jahre 1810 und die Randbemerkungen Gustav von Franks*, «Hohenzollern», XI (1951) —, Klaiber encaminà ben tost la seva activitat cap a una altra direcció.

El mateix any de la seva promoció doctoral empenyé els estudis i pràcti-